

OKRESNÉ RIADITEĽSTVO HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU V BARDEJOVE

Štefánikova 685/1, 085 01 Bardejov

Všetkým urbáriatom a lesným
spoločenstvám v okrese

B a r d e j o v

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo
ORHZ-BJ1-46-002/2024

Vybavuje/linka
kpt. Ing. Milan Novotný

Bardejov
20.03.2024

Vec

Ochrana lesov pred požiarmi v roku 2024 - usmernenie

Na území Bardejovského okresu v roku 2023 vzniklo celkovo 153 požiarov s priamou škodou 75 040 EUR. Pri týchto požiaroch nebola ani jedna osoba usmrtená a 3 osoby utrpeli zranenie. V porovnaní s tým istým obdobím roka 2022 došlo k zníženiu počtu požiarov o 74 prípadov a k zníženiu priamych škôd o 1 009 800 EUR.

Jednotky Hasičského a záchranného zboru v okrese Bardejov uchránili pri zásahoch hodnoty vo výške 629 500 EUR.

Podľa štatistických údajov za rok 2023 vyplýva, že najviac požiarov vzniklo v mesiacoch marec (13 požiarov) a február (7 požiarov).

Z analýzy požiarovosti vyplýva, že najpočetnejšiu skupinu vyhodnocovanú podľa priestoru tvoria požiare, ktoré vznikli v na skládkach odpadov (8).

Najväčšia požiarovosť v roku 2023 bola v týchto obciach: Bardejov (31), Zborov (4) a Petrová (3)

Z hľadiska sledovaných príčin najviac požiarov v počte 10 vzniklo pri zakladaní ohňa na skládkach odpadov.

Pokiaľ ide o lesy, v roku 2023 neevidujeme v lesoch žiadny požiar.

Ohrozenosť lesných porastov v tomto období podnecujú klimatické faktory - sucho, vietor, stav vegetácie, množstvo vyschnutej organickej hmoty, aktivita človeka, vypaľovanie trávy, kladenie ohňa, prázdninové obdobie, turistika, fajčenie.

Väčšina požiarov vzniká z nedbanlivosti alebo neopatrnosti, resp. podcenením požiarneho nebezpečenstva pri používaní otvoreného ohňa (turistika, táborenie, hra detí, vypaľovanie suchej trávy, kladenie ohňa v lese, fajčenie a pod.)

Právnická osoba a fyzická osoba - podnikateľ na účely predchádzania vzniku požiarov je podľa § 4 písm. b) a p) zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení zákona č. 562/2005 Z. z. (ďalej len „zákon“) je povinná zabezpečiť plnenie ustanovených opatrení

i v nadväznosti na ustanovenia vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii v znení vyhlášky MV SR č. 591/2005 Z. z. (ďalej len „vyhláška“).

Na príprave a realizácii všetkých prijatých a uložených protipožiarnych opatrení zameraných na ochranu lesov pred požiarimi tak, aby bola zabezpečená ich čo najvyššia efektívnosť a účinnosť, sa musia podieľať všetky zainteresované zložky, t. j. vlastníci, správcovia a užívatelia lesov (ďalej len „vlastníci“) v úzkej spolupráci a súčinnosti s orgánmi miestnej štátnej správy a samosprávy, Dobrovoľnou požiarnou ochranou Slovenskej republiky, ako aj s ďalšími spoločenskými a záujmovými združeniami, ktoré vyvíjajú svoje aktivity a činnosti v lese a smerom k prírode.

Na dôsledné zabezpečenie splnenia predmetnej úlohy je potrebná realizácia najmä týchto opatrení:

I. Zo strany vlastníkov a užívateľov lesných pozemkov:

a) na účely predchádzania vzniku požiarov

1. vypracovať, viesť a udržiavať v súlade so skutočným stavom dokumentáciu ochrany pred požiarimi podľa § 4 písm. f) zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarimi, a to najmä
 - a) dokumentáciu ochrany pred požiarimi podľa § 24 vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii,
 - b) mapové podklady s aktuálnymi potrebnými údajmi podľa § 10 ods. 1 vyhlášky,
 - c) pokyny pre spaľovanie zvyškov po ťažbe najmenej v rozsahu podľa § 7 vyhlášky,
2. vykonať opatrenia v súvislosti s ochranou lesov pred požiarimi v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiarov podľa § 10 ods. 2 vyhlášky;

Odporúčajúce ustanovenia:

- a) využívať pri pozemnom monitoringu spoluprácu s profesionálnymi a dobrovoľnými ochrancami prírody, záujmovými združeniami občanov a vlastníckmi objektov nachádzajúcich sa v daných lokalitách,
- b) využívať a v rámci možností budovať pozorovacie veže a v členitých terénoch vykonávať monitoring najmä po hrebeňových zónach horstiev; vylepšiť lesný monitorovací systém s potrebným dôrazom na inštaláciu pevných alebo mobilných monitorovacích zariadení a nákup komunikačných prístrojov,
- c) vytvárať a udržiavať v lokalitách najviac ohrozených možnosťou vzniku požiaru ochranné protipožiarne pásy v šírke spravidla 20 m až 35 m, ktoré rozčleňujú lesný porast na plochy cca 600 ha až 800 ha, rozčleňovacie protipožiarne priesečky široké 3 m až 6 m a izolačné pruhy popri železničných tratiach a verejných cestných komunikáciách a výsadbu porastových plášťov z drevín odolnejších proti ohňu, zamedzujúce rýchlemu šíreniu požiaru a umožňujúce jeho bezpečnejšiu lokalizáciu a likvidáciu; konkrétnu realizáciu tejto úlohy zabezpečiť v spolupráci s orgánmi štátnej správy na úseku lesného hospodárstva a zaznamenať v lesných hospodárskych plánoch,
- d) vytvárať a udržiavať v blízkosti lesných porastov na pozemkoch susediacich s lesným porastom izolačné pruhy, ktoré budú udržiavané a zbavené zvyškov suchých trávnatých porastov, ktoré sú najčastejším zdrojom vzniku požiarov v lesoch pri vypaľovaní týchto

porastov; zabezpečovať realizáciu tejto úlohy v spolupráci s vlastníkom susediaceho pozemku,

- e) v prípade potreby požiadať orgán štátnej správy lesného hospodárstva o obmedzenie alebo o zakázanie vstupu verejnosti do lesa na nevyhnutne potrebnú dobu, a to najmä v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru;

b) na účely zdoľovania požiarov

1. zabezpečiť zriadenie a vybavenie potrebného počtu ohlasovní požiarov podľa § 5 písm. f) zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarimi v súlade s § 15 vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii, ktoré musia byť vybavené vhodnými spojovacími prostriedkami a ďalšími technickými zariadeniami na príjem hlásení o vzniku požiaru, ako aj na prenos správ súvisiacich s privolaním a poskytnutím pomoci a vyhlásením poplachu,
2. umiestniť na určených miestach potrebné množstvo protipožiarneho náradia v závislosti od plochy lesných porastov v súlade s § 10 písm. b) vyhlášky;

Odporúčajúce ustanovenia:

- a) zahusťovať v rámci možností siete vodných zdrojov budovaním nových, vhodných na účely hasenia požiarov, najmä v exponovaných lokalitách,
- b) vytvoriť technické a ekonomické podmienky pre možnosť leteckého hasenia požiarov v nedostupných lokalitách, a to najmä na veľkoplošne chránených oblastiach,
- c) vybaviť členov hliadok pohybujúcich sa v lesných porastoch rádiofónnou technikou alebo mobilnými telefónmi; v prípade nemožnosti využitia tejto techniky použiť ako náhradnú možnosť včasného ohlásenia vzniku požiaru motorové vozidlo (motocykel),
- d) zabezpečiť vyškolenie vysoko špecializovaného personálu so zamestnancov právnickej osoby a fyzickej osoby - podnikateľa vlastníacich lesné pozemky v oblastiach s vysokým rizikom vzniku požiarov (kategória A) na zdoľovanie požiarov v lesoch s príslušnou hasičskou technikou.

c) opatrenia na zabezpečenie ochrany lesov pred požiarimi v lokalitách zasiahnutých kalamitou

Veľmi vysoký rizikový potenciál vzniku a šírenia požiaru v lesných porastoch predstavujú taktiež zlomené stromy a vyvrátené usychajúce stromy po kalamitách s veľkým množstvom konárov a vyschnutými asimilačnými orgánmi, ako aj ťažbové zvyšky po spracovaní kalamitnej hmoty.

Kalamitná plocha je charakterizovaná týmito faktormi:

- a) v prípade vzniku požiaru požiarisko nie je výškovo diferencované, je tvorené zlomami, vývratmi, stojacimi stromami, zvyškami rozkladajúcich sa stromov (mŕtve drevo), bylinným krytom a hrabankou,
- b) rozloženie drevnej hmoty je mnohokrát nerovnomerné, drevo je nakopené nielen v prízemných vrstvách, ale aj v niekoľkoketrových vrstvách, zahrňujúcich časti korún s asimilačným aparátom,
- c) po spracovaní kalamitného dreva ostáva veľké množstvo ťažobného odpadu, ktorý v sebe skrýva vysoký rizikový potenciál vzniku a šírenia požiaru,

- d) horenie po zapálení hrúbia môže byť celoplošné, z časového hľadiska dlhodobé (aj niekoľko dní) v celom priestore požiariska, nielen v jeho čele (princíp vetry alebo hranice),
- e) priestor kalamitnej plochy je oproti iným typom ťažko dostupný z dôvodu dočasného vyradenia lesnej dopravnej siete,
- f) v prípade hasenia z dôvodu nepriechodnosti terénu nie je možné použiť základné spôsoby hasenia (taktiku) lesných požiarov, čo má vplyv na samotné šírenie požiaru.

Je preto veľmi dôležité dokonale poznať všetky aspekty a riziká kalamitných lesných plôch, systém prevencie, monitoringu postihnutej plochy a moderné, účinné, úsporné a bezpečné spôsoby likvidácie zvyškov po ťažbe.

Preventívne protipožiarne opatrenia pre plochy postihnuté kalamitou zahŕňajú najmä tieto úlohy:

- a) určenie vhodného postupu pri spracovaní kalamity, ktorý je základným predpokladom eliminácie požiarneho rizika, ktoré vyplýva z vysokého požiarneho zaťaženia,
- b) realizácia základných lesohospodárskych opatrení, najmä pokiaľ ide o základné ochranné protipožiarne pásy, rozčleňovacie priesečky a izolačné pruhy, ktorých úlohou je rozdeliť väčšie kalamitné plochy alebo väčšie komplexy lesa na menšie z dôvodu zabránenia šírenia prípadného požiaru,
- c) zabezpečenie prístupových komunikácií k vodným zdrojom a navrhnutie ďalších stanovišť na vodných zdrojoch,
- d) určenie pristávacích plôch a manipulačných plôch na využitie leteckej techniky na hasenie prípadných ohnísk požiaru,
- e) realizácia opatrení na zákaz vstupu verejnosti na plochy postihnuté kalamitou,
- f) vypracovanie rozpisu vlastných dopravných prostriedkov (počet, druh, ich kapacita, nosnosť a priechodnosť) z dôvodu rýchlej a organizovanej prepravy ľudí na miesto požiaru,
- g) odstránenie horľavého materiálu - biomasy (zvyšky po kalamite, vysoké trávy a suché trávy, kríky) v priestore postihnutom kalamitou cca 100 m od krajných objektov intravilánov, ako aj od samostatne stojacich stavieb (hotel, ozdravovňa a podobne),
- h) vyčlenenie vyhradených plôch na sústreďovanie ťažbových zvyškov po kalamite a ich zabezpečenie proti šíreniu požiaru najmenej 20-metrovým celoobvodovým ochranným pásmom, z ktorého sa odstráni horľavý materiál.

Realizáciu uvedených opatrení je potrebné zabezpečovať s celoročnou pôsobnosťou.

Plnenie opatrení bude v priebehu roka kontrolované kontrolnými skupinami Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Bardejove.

pplk. Ing. Radoslav Brehuv

riaditeľ